

Executieve functies in je klas

Een praktische workshop

Anton Horeweg

Leerkracht, gedragsspecialist (M SEN)

Auteur *Gedragsproblemen in de klas in het basisonderwijs*

Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs

www.gedragsproblemenindeklas.nl

Twitter: @meesgroep8

Mail: meesgroep8@hotmail.com

Wat gaan we doen?

- Vragen over executieve functies?
- Korte verdieping
- Welke executieve functies? Serieus tussendoortje
- Emotieregulatie in klas: Wat zou jij doen?
- Zelf aan de slag: Hoe zit het met je eigen executieve functies?
- Minicasussen: Wat zou jij doen? (tweetallen)
- Uitleg observatielijst
- Invullen observatielijst voor 'eigen leerling'
- Opstellen plan(netje)

Executieve functies in prefrontale cortex

Horeweg, A. (2015). Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs

Executieve functies of uitvoerende regelfuncties

Taak-
initiatie

Planning
overzicht

Aandacht
richten

Vol-
gehouden
aandacht

Time
manage-
ment

Werk-
geheugen

Toegang
lange
termijn
geheugen

Omgaan
met
frustratie

Emotie-
regulatie

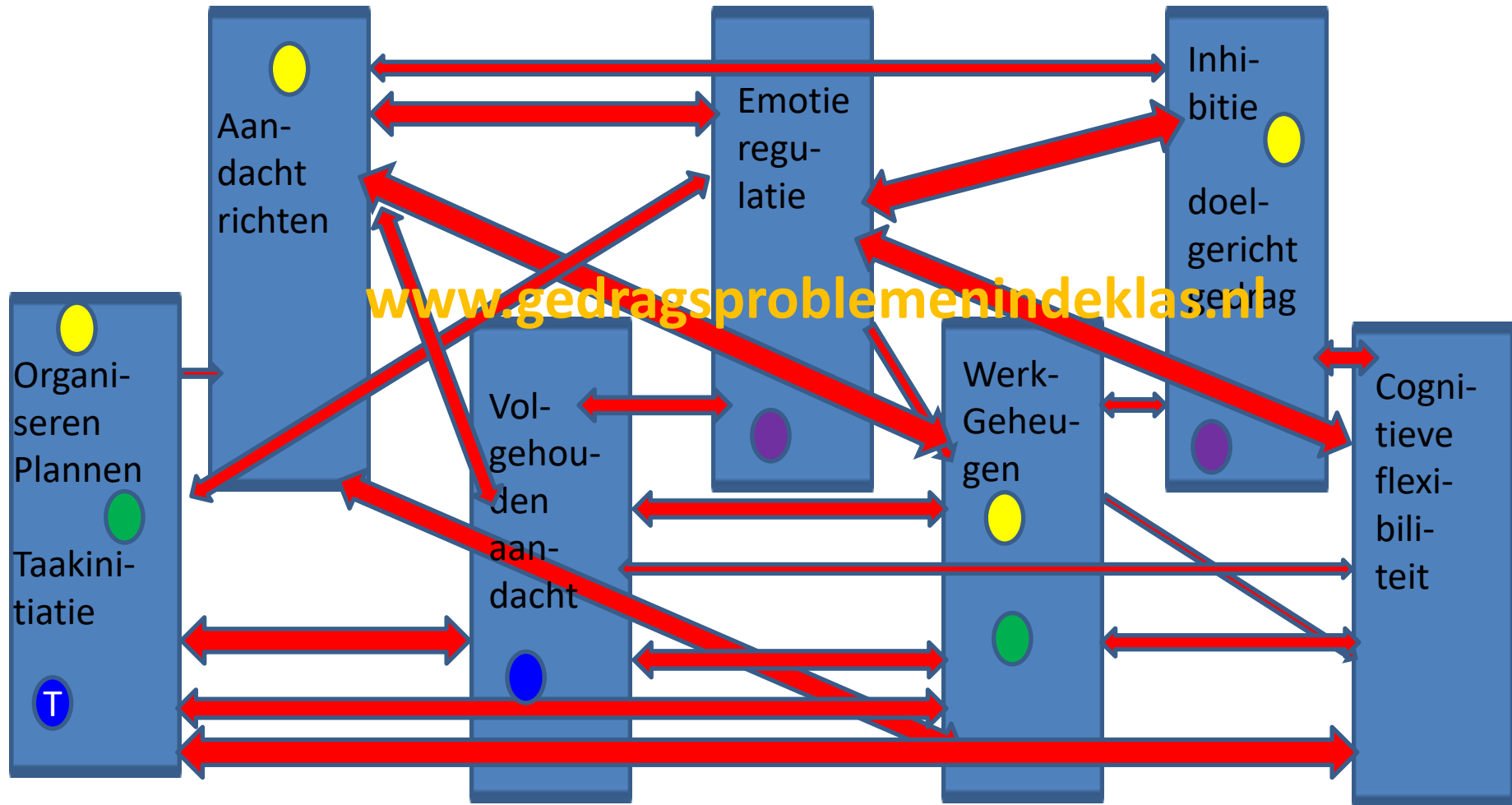
Inhibitie
Zelf-
regulatie

Meta-
cognitie

Cognitieve
flexibiliteit

Brown, T.E. (2005). *Attention Deficit Disorder. The unfocused mind in children and adults*
New Haven: Yale University Press (bewerkt)

Profielen van zwaktes

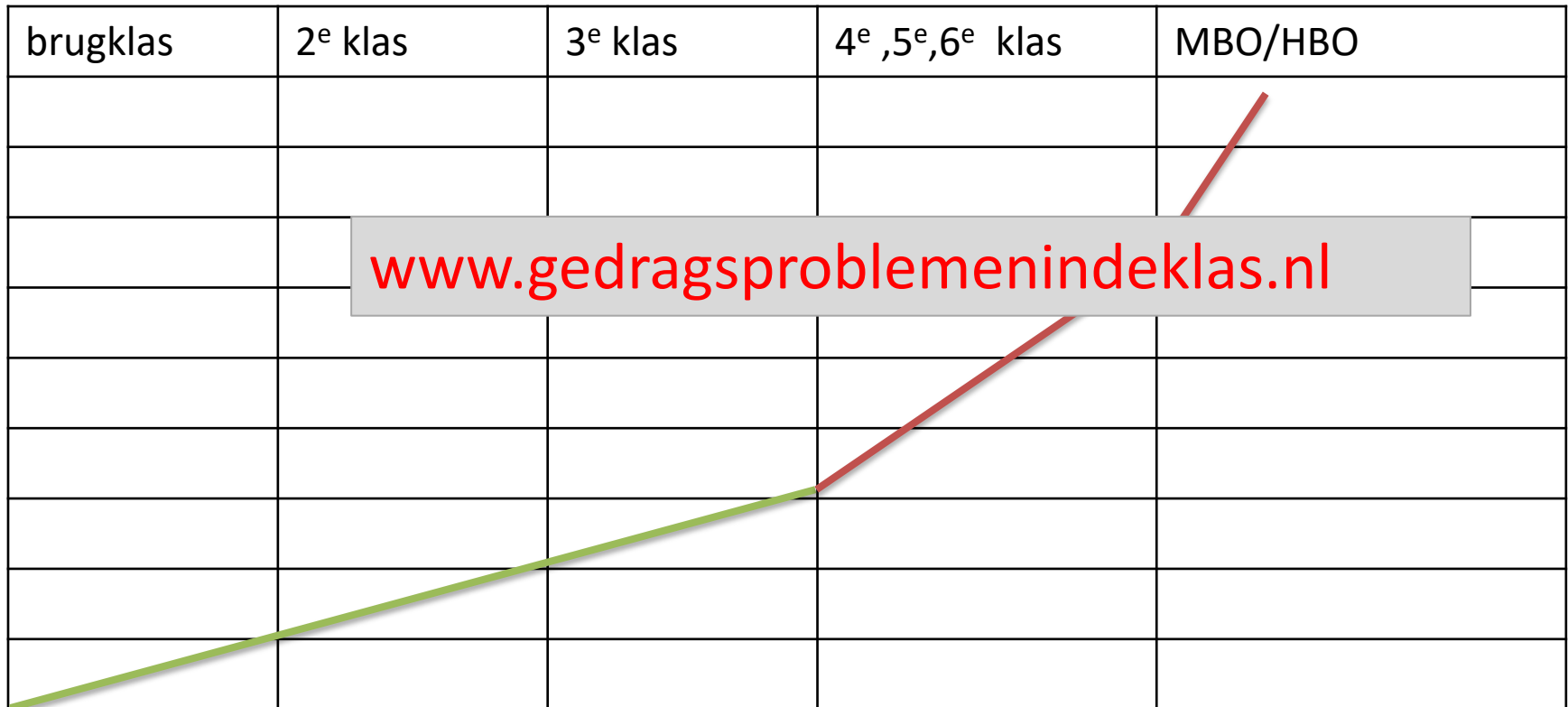
Executieve functies bepalen schoolsucces

Horeweg, A. (2015). Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs

Toenemende moeilijkheden op school

brugklas	2 ^e klas	3 ^e klas	4 ^e ,5 ^e ,6 ^e klas	MBO/HBO

www.gedragsproblemenindeklas.nl

Voor alle executieve functies geldt

- Bij jongens meer problemen dan bij meisjes
- Leerlingen met AD(H)D, ASS, ODD, Dyslexie, enz. vaak meer 'zwaktes' in EF's
- Sterke samenhang tussen zwakke EF's en probleemgedrag

Bij zwakke executieve functies

- Aanpassen taak/omgeving
 - Ingrijpen op niveau leerling (coaching)
- Ook na klas 1 en 2!!

Ontwikkelen executieve functies

Volgens deze weg:

- Voordoen *en* nadoen of navertellen
- Controle op uitvoering (snel)
- Aanmoedigen (brein gevoelig voor erkenning)
- Geheugensteuntjes

Geleidelijk verminderen van dit alles*

*Dawson en Guare (2010,2012,2013)

Uitleg aanpassen:

- Doel vertellen (helpt focussen)
- Specifiek: wat wordt verwacht
- Deelopdrachten

(De Bruin, 2010)

- Controle, aanmoedigen (jongens zeker!) en herinneren
- **Ontsnappingsplan**: wat als het niet lukt?

emotieregulatie

Horeweg, A. (2015). Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs

Onderzoeksinstrumenten

- **BRIEF: Behaviour Rating Inventory of Executive Function** (Smidt & Huizinga, 2012)
- **Brief Sreener** (Smidt & Huizinga, 2017)
- **CHEXI: Childhood Executive Functioning Inventory** (Dovis, B. e.a. 2015)
- **Working Memory Rating Scale for Children** (Alloway ,e.a. 2008)
- Observaties door ouders, leerkracht, kind zelf
- Gesprek met leerkracht, ouders en kind

Literatuur

- Cooper-Kahn, J. & Foster, M. (2015). *Executieve functies versterken op school*. Amsterdam: Hogrefe
- Dawson, P. en Guare, R. (2012). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten. Een praktische gids voor diagnostiek en interventie*. Amsterdam: Hogrefe.
- Dawson, P. en Guare, R. (2012). *Coachen van kinderen en adolescenten met zwakke executieve functies. Praktische strategieën voor thuis en op school*. Amsterdam: Hogrefe.
- Dawson, P. en Guare, R. (2011). *Slim maar... Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken*. Amsterdam: Hogrefe.
- Dawson, P., Guare, R. en Guare, C. (2013). *Slim maar... Puber editie. Help adolescenten hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken*. Amsterdam: Hogrefe
- Horeweg, A. (2015). *Gedragsproblemen in de klas in het basisonderwijs*. Houten: Lannoo campus.
- Horeweg, A. (2015). *Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs*. Houten: Lannoo campus.
- Horeweg, A. (juni 2016). *Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs. Werkboek voor de lerarenopleiding*. Houten: Lannoo campus.
- Smidts, D. en Huizinga, M. (2013). *Gedrag in uitvoering. Over executieve functies bij kinderen en pubers*. Amsterdam: Nieuwezijds.
- Cooper-Kahn, J. & Dietzel, L. (2013). *Vergeten, kwijt en afgeleid. Opvoedwijzer om executieve functies bij kinderen te versterken*. Amsterdam: Hogrefe.

